

## ॥पञ्चमः प्रश्नः॥

## ॥तैत्तिरीयसंहितायां षष्ठमकाण्डे पञ्चमः प्रश्नः॥

इन्द्रो वृत्राय वज्रमुदयच्छत्स वृत्रो वज्रादुद्यतादबिभेत्सोऽब्रवीन्मा मे प्र हारस्ति वा इदं मयि वीर्यं तत्ते प्र दास्यामीति तस्मा उक्थ्यं प्रायच्छत्तस्मै द्वितीयमुदयच्छत्सोऽब्रवीन्मा मे प्र हारस्ति वा इदं मयि वीर्यं तत्ते प्र दास्यामीति (१)

तस्मा उक्थ्यमेव प्रायच्छत्तस्मै तृतीयमुदयच्छत्तं विष्णुरन्वतिष्ठत जहीति सोऽब्रवीन्मा मे प्र हारस्ति वा इदं मयि वीर्यं तत्ते प्र दास्यामीति तस्मा उक्थ्यमेव प्रायच्छत्तं निर्मायं भूतमहन् यज्ञो हि तस्य मायासीद्यदुक्थ्यो गृह्यत इन्द्रियमेव (२)

तद्वीर्यं यजमानो भ्रातृव्यस्य वृङ्क्ते इन्द्राय त्वा बृहद्वते वयंस्वत् इत्याहेन्द्राय हि स तं प्रायच्छत्तस्मै त्वा विष्णवे त्वेत्याह यदेव विष्णुरन्वतिष्ठत जहीति तस्माद्विष्णुमन्वाभजति त्रिर्निर्गृह्णाति त्रिर्हि स तं तस्मै प्रायच्छदेष ते योनिः पुनरहविरसीत्याह पुनःपुनः (३)

ह्यस्मान्निर्गृह्णाति चक्षुर्वा एतद्यज्ञस्य यदुक्थ्यंस्तस्मादुक्थ्यं हुतं सोमा अन्वायन्ति तस्मादात्मा चक्षुरन्वेति तस्मादेकं यन्तं बहवोऽनु यन्ति तस्मादेको बहूनां भद्रो भवति तस्मादेको बह्वीर्जाया विन्दते यदि कामयेताध्वर्युरात्मानं यज्ञयशसेनार्पयेयमित्यन्तराहवनीयं च हविर्धानं च तिष्ठन्नवं नयेत् (४)

आत्मानमेव यज्ञयशसेनार्पयति यदि कामयेत यजमानं यज्ञयशसेनार्पयेयमित्यन्तरा सदोहविर्धानं तिष्ठन्नवं नयेद्यजमानमेव यज्ञयशसेनार्पयति यदि कामयेत सदस्यान् यज्ञयशसेनार्पयेयमिति सद आलभ्यावे नयेत्सदस्यानेव यज्ञयशसेनार्पयति॥ (५)

इतोन्द्रियमेव पुनःपुनर्नयेन्नयस्त्रिंशच्च॥

[१]

आयुर्वा एतद्यज्ञस्य यद्धुव उत्तमो ग्रहाणां गृह्यते तस्मादायुः प्राणानामुत्तमं मूर्धानं दिवो अरतिं पृथिव्या इत्याह मूर्धानमेवैनं समानानां करोति वैश्वानरमृताय जातमग्निमित्याह वैश्वानरं हि देवतयायुरुभयतोवैश्वानरो गृह्यते तस्मादुभयतः प्राणा अधस्ताच्चोपरिष्ठाच्चार्धिनोऽन्ये ग्रहा गृह्यन्तेऽर्धी ध्रुवस्तस्मात् (६)

अर्ध्वबाङ्गानोऽन्येषां प्राणानामुपोऽन्ये ग्रहाः साद्यन्तेऽनुपोऽन्ये ध्रुवस्तस्मादुःश्रान्याः

प्रजाः प्रतितिष्ठन्ति मा॒सेना॒न्या असुरा॑ वा उत्तरतः पृथि॒वीं पर्याचि॑कीर्षन्तां दे॒वा ध्रु॒वेणाद॑हन्तद्ध्रु॒वस्य॑ ध्रु॒वत्वं यद्ध्रु॒व उत्तरतः सा॒द्यते धृ॒त्या आयु॑र्वा एतद्यज्ञस्य॑ यद्ध्रु॒व आ॒त्मा होता॑ यद्धोतृचम॑से ध्रु॒वम॑वनयत्या॒त्मन्ने॒व यज्ञस्य॑ (७)

आयु॑र्दधाति पुरस्ता॑दुक्थस्या॒वनी॒य इत्या॑हुः पुरस्ता॑द्वायु॑षो भुङ्क्ते म॑ध्यतो॑ऽवनी॒य इत्या॑हुर्मध्यमेन॒ ह्यायु॑षो भुङ्क्ते उत्तरा॑र्धेऽवनी॒य इत्या॑हुरुत्तमेन॒ ह्यायु॑षो भुङ्क्ते वै॑श्वदे॒व्यामृचि॑ श॒स्यमा॑नायाम॒व न॑यति वैश्वदे॒व्यो वै प्रजाः॑ प्रजा॒स्वेवायु॑र्दधाति॥ (८)

ध्रुवस्तस्मादे॒व यज्ञ॑स्येका॒ग्रव॑त्वारि॒शब्च॑॥

[२]

य॒ज्ञेन॒ वै दे॒वाः सु॒वर्गं लो॒कमा॑यन्ते॑ऽमन्यन्त॒ मनु॑ष्या॒ नोऽन्वा॑भविष्यन्तीति॒ ते सं॒वत्स॑रेण॒ योपयि॑त्वा सु॒वर्गं लो॒कमा॑यन्तमृष॑य ऋतु॒ग्रहै॑रे॒वानु॑ प्राजा॑नन्यद॒तु॒ग्रहा गृ॒ह्यन्ते॑ सु॒वर्गस्य॑ लो॒कस्य॑ प्रजा॑त्यै द्वाद॑श गृह्यन्ते द्वाद॑श मा॒साः सं॒वत्स॑रः सं॒वत्स॑रस्य॒ प्रजा॑त्यै स॒ह प्र॑थमो गृ॒ह्येते स॒होत्त॑मौ तस्मा॑द्द्वौद्वा॒वृत्तौ उ॑भयतो॑मुखमृ॒तुपा॒त्रं भ॑वति॒ कः (९)

हि तद्वे॒द यत॑ ऋतूनां॒ मुख॑मृ॒तुना॑ प्रेष्येति॒ षट्क॑त्वं आह॒ षड्वा॑ ऋत॒वं ऋतू॑ने॒व प्री॑णात्यृ॒तुभिरि॑ति च॒तुश्च॑तु॒ष्पद॑ ए॒व प॒शून्प्री॑णाति॒ द्विः पुन॑र्ऋतूना॒ह द्वि॑पद॑ ए॒व प्री॑णात्यृ॒तुना॑ प्रेष्येति॒ षट्क॑त्वं आहर्तु॒भिरि॑ति च॒तुस्त॑स्माच्चतु॒ष्पादः प॒श॒वं ऋतू॑नुप॑ जी॒वन्ति॒ द्विः (१०)

पुन॑र्ऋतूना॒ह तस्मा॑द्द्वि॒पाद॑श्चतु॒ष्पदः प॒शूनु॑प॑ जी॒वन्त्यृ॒तुना॑ प्रेष्येति॒ षट्क॑त्वं आहर्तु॒भिरि॑ति च॒तुर्द्विः पुन॑र्ऋतूना॒ह्वाक॑र्मणमे॒व तथ्से॑तुं यज॑मानः कुरु॒ते सु॒वर्गस्य॑ लो॒कस्य॑ स॒मंछ्ये॑ नान्यो॑न्यमनु॒ प्र प॑द्ये॒त यद॑न्यो॑ऽन्यमनु॒ प्र प॑द्ये॒तर्तु॑र्ऋतुमनु॒ प्र प॑द्ये॒तर्त॑वो मोह॑काः स्युः (११)

प्रसि॑द्धमे॒वाध्व॑र्युर्दक्षि॑णेन॒ प्र प॑द्यते॒ प्रसि॑द्धं प्रति॒प्रस्था॑तोत्त॑रेण॒ तस्मा॑दादित्यः षण्मा॒सो दक्षि॑णेनैति॒ षडु॑त्त॑रेणोपयाम॒गृही॑तोऽसि॒ स॒सर्पो॑ऽस्य॒हस्प॑त्याय॒ त्वेत्या॑हास्ति॒ त्रयो॑दशो मा॒स इत्या॑हुस्तमे॒व तत्प्री॑णाति॥ (१२)

को जी॒वन्ति॒ द्विः स्यु॑श्चतु॒र्भिः शब्च॑॥

[३]

सु॒वर्गाय॑ वा ए॒ते लो॒काय॑ गृह्यन्ते॒ यद॑तु॒ग्रहा ज्योति॑रिन्द्रा॒ग्नी यदै॑न्द्रा॒ग्रमृ॑तुपा॒त्रेण॑ गृह्णाति॒ ज्योति॑रे॒वास्मा॑ उ॒परि॑ष्ठाद॒धाति॑ सु॒वर्गस्य॑ लो॒कस्यानु॑ख्यात्या॒ ओजो॑भृ॒तौ वा ए॒तौ दे॒वानां॑ यदि॑न्द्रा॒ग्नी यदै॑न्द्रा॒ग्रो गृ॒ह्यत॑ ओज॑ ए॒वाव॑ रु॒न्धे वैश्व॑दे॒वः शु॒क्रपा॑त्रेण॒ गृह्णा॑ति॒ वैश्वदे॒व्यो वै प्रजा॑ अ॒सावा॑दित्यः शु॒क्रो यदै॑श्वदे॒वः शु॒क्रपा॑त्रेण॒ गृह्णा॑ति॒ तस्मा॑द॒सावा॑दित्यः (१३)

सर्वाः प्रजाः प्रत्यङ्मुदेति तस्मात्सर्व एव मन्यते मां प्रत्युदंगादिति वैश्वदेवः शुक्रपात्रेण गृह्णाति वैश्वदेव्यो वै प्रजास्तेजः शुक्रो यद्वैश्वदेवः शुक्रपात्रेण गृह्णाति प्रजास्वेव तेजो दधाति॥ (१४)

तस्मादसावादित्यश्चिः शब्दः॥

[४]

इन्द्रो मरुद्भिः साविद्येन माध्यन्दिने सवने वृत्रमहन्त्यन्माध्यन्दिने सवने मरुत्वतीया गृह्यन्ते वार्त्रघ्ना एव ते यजमानस्य गृह्यन्ते तस्य वृत्रं जघ्रुष ऋतवोऽमुह्यन्स ऋतुपात्रेण मरुत्वतीयानगृह्णात्ततो वै स ऋतून्मार्जानाद्यदृत्तुपात्रेण मरुत्वतीया गृह्यन्त ऋतूनां प्रज्ञात्यै वज्रं वा एतं यजमानो भ्रातृव्याय प्र हरति यन्मरुत्वतीया उदेव प्रथमेन (१५)

यच्छ्रुति प्र हरति द्वितीयेन स्तृणुते तृतीयेनायुधं वा एतद्यजमानः सः स्फुरते यन्मरुत्वतीया धनुरेव प्रथमो ज्या द्वितीय इषुस्तृतीयः प्रत्येव प्रथमेन धत्ते वि सृजति द्वितीयेन विध्यति तृतीयेनेन्द्रो वृत्रं हत्वा परां परावतमगच्छदपाराधमिति मन्यमानः स हरितोऽभवत्स एतान्मरुत्वतीयानात्मस्पर्णानपश्यत्तानगृह्णाति (१६)

प्राणमेव प्रथमेनास्पृणुतापानं द्वितीयेनाऽऽत्मानं तृतीयेनात्मस्पर्णा वा एते यजमानस्य गृह्यन्ते यन्मरुत्वतीयाः प्राणमेव प्रथमेन स्पृणुतेऽपानं द्वितीयेनाऽऽत्मानं तृतीयेनेन्द्रो वृत्रमहन्तं देवा अब्रुवन्महान् वा अयमभूद्यो वृत्रमवधीदिति तन्महेन्द्रस्य महेन्द्रत्वः स एतं माहेन्द्रमुद्धारमुदहरत वृत्रं हत्वा न्यासु देवतास्वधि यन्माहेन्द्रो गृह्यत उद्धारमेव तं यजमान उद्धरतेऽन्यासु प्रजास्वधि शुक्रपात्रेण गृह्णाति यजमानदेव्यो वै माहेन्द्रस्तेजः शुक्रो यन्माहेन्द्रः शुक्रपात्रेण गृह्णाति यजमान एव तेजो दधाति॥ (१७)

प्रथमेनागृह्णाति देवतांस्वधिविशतिश्च॥

[५]

अदितिः पुत्रकामा साध्येभ्यो देवेभ्यो ब्रह्मोदनमपचत्तस्या उच्छेषणमददुस्तत्प्राज्ञात्सा रेतोऽधत्त तस्यै चत्वार आदित्या अजायन्त सा द्वितीयमपचत्सामन्यतोच्छेषणान्म इमैः ऽज्ञत यदग्रे प्राशिष्यामीतो मे वसीयाः सो जनिष्यन्त इति साग्रे प्राज्ञात्सा रेतोऽधत्त तस्यै व्यृद्धमाण्डमजायत् सादित्येभ्य एव (१८)

तृतीयमपचद्भोगाय म इदं श्रान्तमस्त्विति तेऽब्रुवन्वरं वृणामहे योऽतो जायाता अस्माकः स एकोऽसृद्योऽस्य प्रजायामृध्याता अस्माकम्भोगाय भवादिति ततो विवस्वानादित्योऽजायत तस्य वा इयं प्रजा यन्मनुष्यास्तास्वेक एवर्द्धो यो यजते स

देवानाम्भोगाय भवति देवा वै यज्ञात् (१९)

रुद्रमन्तरायन्त्स आदित्यानुन्वाक्रमत् ते द्विदेवत्याम्प्रापद्यन्त तान्न प्रति प्रायच्छन्तस्मादपि वध्यं प्रपन्नं न प्रति प्र यच्छन्ति तस्माद्विदेवत्येभ्य आदित्यो निर्गृह्यते यदुच्छेषणादजायन्त तस्मादुच्छेषणाद्गृह्यते तिसृभिर्ऋग्भिर्गृह्णाति माता पिता पुत्रस्तदेव तन्मिथुनमुल्बं गर्भो जरायु तदेव तत् (२०)

मिथुनं पशवो वा एते यदादित्य ऊर्गदधि दध्ना मध्यतः श्रीणात्यूर्जमेव पशूनां मध्यतो दधाति श्रुतातुङ्गौ न मेध्यत्वाय तस्मादामा पक्वं दुहे पशवो वा एते यदादित्यः परिश्रित्यं गृह्णाति प्रतिरुध्यैवास्मै पशून्गृह्णाति पशवो वा एते यदादित्य एष रुद्रो यदग्निः परिश्रित्यं गृह्णाति रुद्रादेव पशून्तर्दधाति (२१)

एष वै विवस्वानादित्यो यदुपांशुसर्वनः स एतमेव सोमपीथं परि शय आ तृतीयसवनाद्विवस्व आदित्यैष तै सोमपीथ इत्याहु विवस्वन्तमेवाऽऽदित्यं सोमपीथेन समर्धयति या दिव्या वृष्टिस्तया त्वा श्रीणामीति वृष्टिकामस्य श्रीणीयाद्वृष्टिमेवाव रुन्धे यदि ताजक्प्रस्कन्देद्वर्षुकः पर्जन्यः स्याद्यदि चिरमवर्षुको न सादयत्यसन्नाद्धि प्रजाः प्रजायन्ते नानु वर्षद्वरोति यदेनुवषट्कुर्याद्ब्रुं प्रजा अन्ववसृजेन्न हुत्वान्वीक्षेत यदन्वीक्षेत चक्षुरस्य प्रमायुकं स्यात्तस्मान्नान्वीक्ष्यः॥ (२२)

एव यज्ञाजरायु तदेव तदन्तर्दधाति न सुसविंशतिश्च॥ [६]

अन्तर्यामपात्रेण सावित्रमाग्नयणाद्गृह्णाति प्रजापतिर्वा एष यदाग्नयणः प्रजानां प्रजननाय न सादयत्यसन्नाद्धि प्रजाः प्रजायन्ते नानु वर्षद्वरोति यदेनुवषट्कुर्याद्ब्रुं प्रजा अन्ववसृजेदेष वै गायत्रो देवानां यत्सवितैष गायत्रियै लोके गृह्यते यदाग्नयणो यदन्तर्यामपात्रेण सावित्रमाग्नयणाद्गृह्णाति स्वादेवेन योनेर्निर्गृह्णाति विश्वे (२३)

देवास्तृतीयं सर्वं नोदयच्छन्ते सवितारं प्रातःसवनभागं सन्तं तृतीयसवनमभि पर्यणयन्ततो वै ते तृतीयं सर्वं नोदयच्छन्त्यतृतीयसवने सावित्रो गृह्यते तृतीयस्य सर्वं नोदयत्यै सवितृपात्रेण वैश्वदेवं कलशाद्गृह्णाति वैश्वदेव्यो वै प्रजा वैश्वदेवः कलशः सविता प्रसवानामीशे यत्सवितृपात्रेण वैश्वदेवं कलशाद्गृह्णाति सवितृप्रसूत एवास्मै प्रजाः प्र (२४)

ज॒नय॑ति सोम॑ सोमं॑म॒भि गृ॑ह्णाति॒ रेतं॑ ए॒व तद॑धाति सु॒शर्मा॑सि सु॒प्रतिष्ठा॑न इत्या॒ह सोमे॑  
हि सोमं॑म॒भिगृ॑ह्णाति॒ प्रति॑ष्ठित्या ए॒तस्मि॑न्वा अपि॒ ग्रहं॑ मनु॒ष्येभ्यो॑ दे॒वेभ्यः॑ पि॒तृभ्यः॑ क्रियते  
सु॒शर्मा॑सि सु॒प्रतिष्ठा॑न इत्या॒ह मनु॒ष्येभ्य॑ ए॒वैतेन॑ करोति बृ॒हदित्या॑ह दे॒वेभ्य॑ ए॒वैतेन॑ करोति  
नम॑ इत्या॒ह पि॒तृभ्य॑ ए॒वैतेन॑ करोत्ये॒ताव॑ती॒र्वै दे॒वता॑स्ताभ्य॑ ए॒वैन॑ सर्वा॒भ्यो गृ॑ह्णात्ये॒ष ते  
योनि॑र्वि॒श्वेभ्य॑स्त्वा दे॒वेभ्य॑ इत्या॒ह वैश्व॑दे॒वो ह्येषः॑॥ (२५)

विश्वे प्र पि॒तृभ्य॑ ए॒वैतेन॑ करोत्ये॒कात्र॑वि॒श्वति॑ष्ठः॥ [७]

प्रा॒णो वा ए॒ष यदु॑पा॒शु॒र्यदु॑पा॒शुपा॒त्रेण॑ प्रथ॒मश्चो॑त्त॒मश्च॑ ग्रहौ गृ॒ह्यते॑ प्रा॒णमे॒वानु॑ प्र॒यन्ति॑  
प्रा॒णम॒नूद्वा॑न्ति प्र॒जाप॑ति॒र्वा ए॒ष यदा॑ग्र॒यणः॑ प्रा॒ण उ॑पा॒शुः प॒त्नीः प्र॒जाः प्र ज॑नयन्ति  
यदु॑पा॒शुपा॒त्रेण॑ पा॒त्नीव॑तमा॒ग्रय॑णाद्गृह्णाति॒ प्र॒जाना॑ प्र॒जन॑नाय॒ तस्मा॑त्प्रा॒णं प्र॒जा अनु॑ प्र  
जाय॑न्ते दे॒वा वा इ॒तइ॑तः प॒त्नीः सु॒वर्ग॑म् (२६)

लो॒कम॑जिगा॒सन्ते सु॑वर्गं लो॒कं न प्रा॑जा॒नन्त॑ ए॒तं पा॑त्नीव॒तम॑पश्यन्त॒मगृ॑ह्णत॒ ततो॑ वै ते  
सु॑वर्गं लो॒कं प्रा॑जा॒नन् यत्पा॑त्नीव॒तो गृ॑ह्यते सु॒वर्गस्य॑ लो॒कस्य॑ प्र॒ज्ञात्यै॑ स सोमो॒ नाति॑ष्ठत  
स्त्री॒भ्यो गृ॑ह्यमा॒णस्तं॑ घृ॒तं वज्रं॑ कृ॒त्वाघ्न॑न्तं निरि॒न्द्रियं॑ भू॒तम॑गृह्णन्त॒स्मात्त्रि॑यो निरि॒न्द्रिया  
अदा॑यादी॒रपि॑ पा॒पात्पु॑स उप॑स्ति॒तरम्॑ (२७)

व॒दन्ति॑ यद् घृ॒तेन॑ पा॒त्नीव॑तः॒ श्री॒णाति॑ वज्रं॒णैवैनं॑ व॒शं कृ॒त्वा गृ॑ह्णात्यु॒पया॑म॒गृही॑तो॒ऽसी॒त्याहे॒यं वा उ॑प॒याम॑स्तस्मा॒दिमां॑ प्र॒जा अनु॑ प्र जाय॑न्ते बृ॒हस्प॑ति॒सुत॑स्य त॒ इत्या॑ह  
ब्र॒ह्म वै दे॒वानां॑ बृ॒हस्प॑ति॒र्ब्रह्म॑णै॒वास्मै॑ प्र॒जाः प्र ज॑नयती॒न्दो इत्या॑ह रे॒तो वा इ॒न्दू रे॒तं ए॒व  
तद॑धातीन्द्रिया॒व इति॑ (२८)

आ॒ह प्र॒जा वा इ॒न्द्रियं॑ प्र॒जा ए॒वास्मै॑ प्र ज॑नय॒त्यग्ना॑(३) इत्या॒हाग्नि॑र्वै रे॒तोधाः॑ प॒त्नीव॑  
इत्या॒ह मि॒थुन॑त्वाय॑ स॒जूर्दे॒वेन॑ त्वष्टा सोमं पि॒बेत्या॑ह त्वष्टा वै प॑शूनां मि॒थुना॑ना॒श्रु  
रूप॑कृ॒द्रूप॑मे॒व प॑शुषु॒ दधा॑ति दे॒वा वै त्वष्टा॑रमजिघा॒सन्त्स प॒त्नीः प्रा॑प॒द्यत॑ तं न प्र॒ति  
प्रा॒येच्छ॑न्त॒स्माद॑पि॑ (२९)

व॒ध्यं प्र॑प॒न्नं न प्र॒ति प्र य॑च्छन्ति॒ तस्मा॑त्पा॒त्नीव॑ते त्वष्ट्रेऽपि॑ गृ॒ह्यते॑ न सा॒दय॑त्यसं॒न्नाद्धि॑  
प्र॒जाः प्र॒जाय॑न्ते॒ नानु॑ वष॒ट्करो॑ति॒ यद॑नु॒वष॑ट्कुर्याद्बु॒द्रं प्र॒जा अ॒न्वव॑सृजे॒द्यन्नानु॑वष॑ट्कुर्यादशा॒न्तम॑ग्री॒थ  
भ॒क्षये॑दु॒पाश्व॑नु॒ वष॑ट्करोति॒ न रु॒द्रं प्र॒जा अ॒न्वव॑सृजति॒ शान्त॑म॒ग्रीथो॑म॒म्भक्ष॑यत्य॒ग्रीत्रेष्टु॑रु॒पस्थ॑म्

सीद (३०)

नेष्टः पत्नीमुदानयेत्याहाग्नीदेव नेष्टरिरेतो दधाति नेष्टा पत्नियामुद्गात्रा सं ख्यापयति प्रजापतिर्वा एष यदुद्गाता प्रजानां प्रजननायाप उप प्र वर्तयति रेतं एव तस्मिंश्चत्यूरुणोप प्र वर्तयत्यूरुणा हि रेतः सिच्यते नग्नं कृत्योरुमुप प्र वर्तयति यदा हि नग्न ऊरुर्भवत्यथ मिथुनी भवतोऽथ रेतः सिच्यतेऽथ प्रजाः प्र जायन्ते॥ (३१)

पत्नीः सुवर्गमुपस्तितरमिन्द्रियाव इत्यपि सीद मिथुन्यष्टौ च॥ [८]

इन्द्रो वृत्रमहन्तस्य शीर्षकपालमुदौञ्चत्स द्रोणकलशोऽभवत्तस्मात्सोमः समस्रवत्स हारियोजुनोऽभवत्तं व्यचिकित्सञ्जुह्वानी(३) मा हौषा(३) मिति सोऽमन्यत यद्धोष्याम्यामं हौष्यामि यन्न होष्यामि यज्ञवेशसं करिष्यामीति तमघ्नियत् होतुं सोऽग्निर्ब्रवीन्न मय्यामं हौष्यसीति तं धानाभिरश्रीणात् (३२)

तं शृतं भूतमजुहोद्यद्धानाभिरहारियोजुनं श्रीणाति शृतत्वाय शृतमेवेनं भूतं जुहोति ब्रह्मभिः श्रीणात्येतावतीरेवास्यामुष्मिंलोके कामदुघा भवन्त्यथो खल्वाहुरेता वा इन्द्रस्य पृञ्जयः कामदुघा यद्धारियोजुनीरिति तस्माद्ब्रह्मभिः श्रीणीयादृक्सामे वा इन्द्रस्य हरी सोमपानौ तयोः परिधय आधानं यदप्रहृत्य परिधीञ्जुह्यादन्तराधानाभ्याम् (३३)

घासं प्र यच्छेत्प्रहृत्य परिधीञ्जुहोति निराधानाभ्यामेव घासं प्र यच्छत्युन्नेता जुहोति यातयामेव ह्यैतर्ह्यध्वर्युः स्वगाकृतो यदध्वर्युर्जुह्याद्यथा विमुक्तं पुनर्युनक्ति तादृगेव तच्छीर्षत्रधिनिधाय जुहोति शीर्षतो हि स समभवद्विक्रम्य जुहोति विक्रम्य हीन्द्रो वृत्रमहन्त्समृद्धौ पशवो वै हारियोजुनीर्यत्संमिन्द्यादल्पाः (३४)

एनं पशवो भुञ्जन्त उप तिष्ठेरन्यत्र संमिन्द्याद्ब्रह्म एनं पशवोऽभुञ्जन्त उप तिष्ठेरन्मनसा सम्बाधत उभयं करोति ब्रह्म एवेनं पशवो भुञ्जन्त उप तिष्ठन्त उन्नेतर्युपहवमिच्छन्ते य एव तत्र सोमपीथस्तमेवाव रुन्धत उत्तरवेद्यां नि वपति पशवो वा उत्तरवेदिः पशवो हारियोजुनीः पशुष्वेव पशून्प्रतिष्ठापयन्ति॥ (३५)

अश्रीणादन्तराधानाभ्यामल्पाः स्थापयन्ति॥ [९]

ग्रहान् वा अनु प्रजाः पशवः प्र जायन्त उपाश्चन्तर्यामावजावयः शुक्रामन्थिनौ पुरुषा ऋतुग्रहानेकशफा आदित्यग्रहं गावं आदित्यग्रहो भूर्येष्टाभिर्ऋग्भिर्गृह्यते तस्माद्भावः पशूनां

भूयिष्ठा यत् त्रिरुपांशु हस्तेन विगृह्णाति तस्माद्द्वौ त्रीनजा जनयत्यथावयो भूयसीः पिता वा एष यदाग्रयणः पुत्रः कलशो यदाग्रयण उपदस्यैत्कलशाद्गृहीयाद्यथा पिता (३६)

पुत्रं क्षित उपधावति तादृगेव तद्यत्कलशं उपदस्येदाग्रयणाद्गृहीयाद्यथा पुत्रः पितरं क्षित उपधावति तादृगेव तदात्मा वा एष यज्ञस्य यदाग्रयणो यद्वहो वा कलशो वोपदस्येदाग्रयणाद्गृहीयादात्मन एवाधि यज्ञं निष्करोत्यविज्ञातो वा एष गृह्यते यदाग्रयणः स्थाल्या गृह्णाति वायव्येन जुहोति तस्मात् (३७)

गर्भेणाविज्ञातेन ब्रह्महावभृथमव यन्ति परां स्थालीरस्यन्त्युद्वायव्यानि हरन्ति तस्मात्त्रियं जातां परास्यन्त्युत्पुमांसं हरन्ति यत्पुंरोरुचमाह यथा वस्यंस आहरति तादृगेव तद्यद्वहं गृह्णाति यथा वस्यंस आहृत्य प्राह तादृगेव तद्यत्सादयति यथा वस्यंस उपनिधायोपक्रामति तादृगेव तद्यद्वे यज्ञस्य साम्ना यजुषा क्रियते शिथिलं तद्यद्वा तद्दृढं पुरस्तादुपयामा यजुषा गृह्यन्त उपरिष्ठादुपयामा ऋचा यज्ञस्य धृत्यै॥ (३८)

यथा पिता तस्मादुपक्रामति तादृगेव तद्यदष्टादश च॥ [१०]

प्रान्यानि पात्राणि युज्यन्ते नान्यानि यानि पराचीनानि प्रयुज्यन्तेऽमुमेव तैर्लोकमभि जयति पराडिव ह्यसौ लोको यानि पुनः प्रयुज्यन्त इममेव तैर्लोकमभि जयति पुनः पुनरिव ह्ययं लोकः प्रान्यानि पात्राणि युज्यन्ते नान्यानि यानि पराचीनानि प्रयुज्यन्ते तान्यन्वोषधयः परा भवन्ति यानि पुनः (३९)

प्रयुज्यन्ते तान्यन्वोषधयः पुनरा भवन्ति प्रान्यानि पात्राणि युज्यन्ते नान्यानि यानि पराचीनानि प्रयुज्यन्ते तान्यन्वारण्याः पशवोऽरण्यमपं यन्ति यानि पुनः प्रयुज्यन्ते तान्यनु ग्राम्याः पशवो ग्राममुपावयन्ति यो वै ग्रहाणां निदानं वेद निदानवान्भवत्याज्यमित्युक्थं तद्वै ग्रहाणां निदानं यदुपांशु शंसति तत् (४०)

उपांश्वन्तर्यामयोर्यदुच्चैस्तदितरेषां ग्रहाणामेतद्वै ग्रहाणां निदानं य एवं वेद निदानवान्भवति यो वै ग्रहाणां मिथुनं वेद प्र प्रजयां पशुभिर्मिथुनैर्जायते स्थालीभिर्न्ये ग्रहा गृह्यन्ते वायव्यैरन्य एतद्वै ग्रहाणां मिथुनं य एवं वेद प्र प्रजयां पशुभिर्मिथुनैर्जायत इन्द्रस्त्वष्टुः सोममभीषहापिबत्स विष्वङ् (४१)

व्याच्छ्वत्स आत्मन्नारमणं नाविन्द्वत्स एताननुसवनं पुरोडाशानपश्यत्तां निरवपत्तैर्वै

स आत्मन्ना॒रम॑णमकुरु॒त॒ तस्मा॑दनुस॒व॒नं पु॒रोडा॑शा॒ निरु॑प्यन्ते॒ तस्मा॑दनुस॒व॒नं पु॒रोडा॑शानां  
प्राश्नो॑यादा॒त्मन्ने॒वारम॑णं कुरु॒ते नै॒न॒५ सोमो॑ऽति॒ पव॑ते ब्रह्म॒वादि॑नो॒ वद॑न्ति॒ नर्चा॑ न यजु॑षा  
प॒ङ्क्तिरा॑प्यतेऽथ॒ किं य॒ज्ञस्य॑ पाङ्क॒त्वमि॑ति॒ धा॒नाः क॑र॒म्भः परि॑वा॒पः पु॒रोडा॑शः॒ पय॑स्या॒ तेन॑  
प॒ङ्क्तिरा॑प्यते॒ तद्य॒ज्ञस्य॑ पाङ्क॒त्वम्॥ (४२)

भव॑न्ति॒ यानि॒ पुनः॑ श॒संति॒ तद्विष्व॑ङ्कि॒ञ्चतु॑र्दश॒ च॥ [११]

इन्द्रो॑ वृ॒त्राय॑ऽऽयु॒र्वै य॒ज्ञेन॑ सु॒व॒गायेन्द्रो॑ मरु॒द्विरदि॑तिरन्तर्यामपा॒त्रेण॑ प्रा॒ण उ॑पा॒शुपा॒त्रेणेन्द्रो॑ वृ॒त्रम॑हन्तस्य॒ ग्रहान्॑ वै प्रा॒न्या॒न्येका॑दश॥११॥

इन्द्रो॑ वृ॒त्राय॒ पुन॑र॒क्तुना॑ह॒ मिथु॑नं॒ पशवो॑ नेष्टः॒ पत्नी॑मुपा॒श्वन्तर्या॑मयो॒द्विच॑त्वारि॒शत्॥४२॥

इन्द्रो॑ वृ॒त्राय॑ पाङ्क॒त्वम्॥

हरिः ॐ॥

॥कृष्ण-यजुर्वेदीय-तैत्तिरीय-संहितायां षष्ठकाण्डे पञ्चमः प्रश्नः समाप्तः॥६-५॥